

Laatst aangepast: 2 april 2009

GOEDE VRIJDAG PREEK (1997)

"Het lijden en sterven van Christus omschreven door Mattheus"

Ds. R. Dean Anderson

Liturgische aanwijzingen

Votum en zegengroet

Zingen: Gez. 14:1, 2

Gebed

Lezing van de Schrift: Matt. 27:27-56

Zingen: Ps. 22:1, 3, 7, 8

Lezing van de Tekst:

Preek

Zingen: Ps. 2:1, 2

Belijdenis: Ned. Geloofsbelijdenis art. 21

Zingen: Ps. 2:3, 4

Dankgebed

Offeranden

Zingen: Ps. 147:4

Zegen

Gemeente van onze Here Jezus Christus, op een vrijdag bijna 2000 jaar geleden werd de Here Jezus gekruisigd. Vandaar dat wij deze vrijdagavond dat feit gedenken. Zo'n bijzondere eredienst om het lijden en sterven van Christus te gedenken was niet door Christus zelf ingesteld. Het was ook niet door de apostelen ingesteld. Het is iets dat pas jaren daarna een kerkelijke gewoonte werd. Deze gewoonte wordt nog gehandhaafd door vele Gereformeerde kerken, b.v., onze kerken hier in Nederland. Maar er zijn twee gevaren hiermee. Ten eerste, men zou het idee kunnen krijgen dat als wij op deze vrijdag het lijden en sterven van Christus gedenken, dat het dan niet meer aan de orde hoeft te komen in de prediking van de rest van het jaar. Een grote fout. Want hoe karakteriseerde de apostel Paulus zijn prediking? "Ik preek Christus en Hem gekruisigd!" De kruisiging was een centraal punt in zijn prediking. Niet op goede vrijdag—Paulus kende "goede vrijdag" helemaal niet—maar in de loop van zijn sabbatsprediking. En zo moet het ook met ons zijn. Christus' lijden en sterven moeten regelmatig naar voren komen in de loop van de normale prediking. Zogenaamde "goede vrijdag" kan geen vervanging daarvoor zijn. Het tweede gevaar is dat men "goede vrijdag" gaat zien als een soort heilige dag. Dat is het niet. God heeft deze dag niet afgezonderd. De mens heeft het ingesteld. Het kan dus geen heilige dag zijn. Toch, is het in de loop van de geschiedenis *wel* een soort heilige dag geworden bij velen—en niet alleen Rooms Katholieken. Denk aan mensen die alleen op de zogenaamde feestdagen naar kerk gaan. Voor die mensen zijn de door de mens ingestelde feestdagen *belangrijker* geworden dan de door God ingestelde feestdag—de sabbatdag! De sabbatdag is een heilige dag. Die dag is door God ingesteld. Vrijdag niet.

Toch was de vrijdag, 2000 jaar geleden, waarop Jezus stierf wel een heilige dag—*toen*. Het was één van de bijzondere Joodse sabbatdagen. In het Oude Testament had God veel meer sabbatdagen ingesteld dan de wekelijkse sabbat, die wij nog steeds vieren. Die extra sabbatdagen zijn voor ons niet langer geldig. Één van die sabbatdagen was de eerste dag van het paasfeest. In het jaar van Jezus' dood viel de eerste dag van het paasfeest op vrijdag. Jezus stierf op een bijzondere sabbatdag. Dat was trouwens de reden waarom de Joodse leiders Jezus aan Pilatus overhandigden. Op een sabbat mochten de Joden niemand ter dood brengen.

Vanavond willen wij het lijden en sterven van Christus bekijken vanuit de beschrijving daarvan door Mattheus. Mattheus' omschrijving laat ons het grote contrast zien tussen de verlating van Jezus door *allen* in zijn lijden, en de goddelijke opneming van Jezus in zijn sterven. En dus preek ik Jezus lijden en sterven aan de hand van twee punten:

1) In Zijn lijden door allen verlaten

2) In Zijn sterven door God opgenomen

1) In Zijn lijden door allen verlaten. Mattheus' omschrijving van het lijden en sterven van Christus is duidelijk zo geschreven om dit grote contrast te laten zien. Na de veroordeling laat Mattheus eerst in de verzen 27 tot en met 50 zien hoe Jezus door *allen* verlaten werd, zelfs uiteindelijk door God de Vader zelf.

Hij begint in verzen 27 t/m 38 met de soldaten. Dat Mattheus de verlating en bespottung zo op het oog heeft verklaart waarom hij pas nu gaat vertellen over hoe de soldaten Jezus als een koning bekleed hadden. Eigenlijk was dit gebeurd tijdens het proces voor Pontius Pilatus—dat zien wij duidelijk uit het evangelie van Johannes. Mattheus verloochent dat niet, maar stelt de vertelling van deze gebeurtenis uit omdat hij het in verband wil brengen met al het spotten van allen rond Jezus kruisiging. Hij begint met het woordje “toen,” letterlijk, “in die tijd.” Rond deze tijd, dus, gebeurde het dat de soldaten Jezus namen naar het gerechtsgebouw om met Hem te gaan spotten. Jezus had al bij zijn discipelen voorspeld dat zelfs de heidenen Hem zouden bespotten. Dat lezen wij in Matth. 20. Geen van de discipelen had zich kunnen voorstellen dat het op deze afschuwelijke manier zou gebeuren. Na zijn geseling gingen de soldaten met Jezus spelen alsof hij een soort levende pop was. Dit feit wordt ook kort verteld door Marcus en Johannes. Mattheus is de enige die durft melden op wat voor een vernederende manier dit was gebeurd. Jezus bloed-bevlekte kleding was eerst uitgetrokken. U kunt u voorstellen dat, na 39 keer met een zweep op zijn rug te zijn gegeseld, Jezus wel bloederig was geworden. Na zijn geseling werd hem zijn kleding weer aangetrokken en het behoeft maar weinig verbeeldingsvermogen om voor te stellen hoe die kleding onmiddellijk kleefde aan zijn nog open wonden. De soldaten trokken deze kleding uit—wat niet zonder pijn zou zijn geweest. Naakt, was Jezus weer aangekleed met een scharlaken mantel, een bepaald soort overjas. Mattheus is de enige die ons vertelt dat de soldaten Jezus' kleding uittrokken en dit soort mantel over Jezus' schouders aantrok. Jezus, zo gekleed, met een kroon van doornen en een ried voor een scepter werd bespottend gehuldigd. Mattheus alleen zegt voldoende om ons een haarscherpe voorstelling te geven van hoe Jezus eruit zag. U moet u nagaan. Zo'n overjas was te vergelijken met een jacquet. Het bedekt voornamelijk je schouders en je rug, niet de voorkant van het lichaam. Jezus stond voor al die soldaten eigenlijk naakt, met alleen de scharlaken overjas om zijn schouders en rug te bedekken. De soldaten lachten hem uit. Dit was de koning van die Joden! De Romeinse soldaten in Jeruzalem waren natuurlijk fel antijoods. Het waren geen echte Romeinen, maar niet-Joden uit de regio van Samaria die in het Romeinse leger waren opgenomen. De haat die wij nog steeds merken tussen de Arabieren en de Joden was er toen ook. En deze Arabieren maakten volle gebruik van de kans om deze Jezus te bespotten en tegelijk ook het Joodse volk. “Dit moet hun koning zijn! Deze gegeselde half naakte stakker met wie wij nu even spelen.”

Mattheus laat met zijn vertelling verder zien hoe de soldaten ook bij de kruisiging de spot dreven met deze belachelijke Jood, Jezus. Bij Golgota, net voor dat Jezus aan het kruis genageld werd, werd hem een drank aangeboden. Het is niet moeilijk voor te stellen hoe dat gebeurd is. Jezus was zeer uitgeput bij zijn komst op Golgotha. Halverwege moest ook iemand anders ingeschakeld worden om zijn kruisbalk te dragen. Eenmaal daar bieden de soldaten hem een drank aan. “O koning, wilt u iets fris?” Jezus wilde dat graag, anders had hij het niet geaccepteerd en geproefd. Wat ze Hem niet verteld hadden was het feit dat zij de wijn met parfum gemengd hadden. Marcus vertelt ons dat het mirre was. Mattheus benadrukt de smaak ervan als hij zegt dat de wijn vermengd met gal was. Niet bepaald een aantrekkelijke smaak. Het woord “gal” werd in het algemeen gebruikt voor allerlei vies smakende dingen.

Er zijn wel uitleggers die menen dat deze drank een soort verdovingsmiddel moet zijn geweest dat Jezus dan weigerde. Maar er is geen enkel bewijs hiervoor en geen van de evangelisten suggereert dit. In tegenstelling, Mattheus ziet het duidelijk als een verder stuk bespottung van de soldaten—ook trouwens in overeenkomst met de profetie uit Ps. 69—”zij gaven mij gal tot spijs en lieten mij in mijn dorst azijn drinken.” Nadat Hij opgehangen was gingen de soldaten het lot werpen voor zijn kleding. Er wordt vaak gedaan alsof de soldaten echt Jezus kleding hadden willen hebben. Was niet zijn overkleding uit één stuk—en, dus, zegt men, veel waard? Of het echt aantrekkelijk was moeten wij betwijfelen. Vergeet niet dat de kleding van Jezus stonk van zweet en was duidelijk bevestigd door het bloed van zijn geseling. Trouwens, de soldaten verdeelden niet alleen de overjas, maar ook al de onderkleding van Jezus. Het is niet aannemelijk dat de soldaten deze kleding echt wilden hebben. Nee, dit heeft weer te maken met hun bespottung van Jezus. De grote Joden-koning wordt nu gekruisigd. De soldaten zitten rond zijn kruis, voor zijn eigen ogen en doen alsof al zijn kleding, ook zijn onderkleding, stukken van bijzondere waarde zijn. De spot druipert ervan af. Om dit alles te bevestigen zetten zij een bord boven op het kruis met de beschuldiging: “Dit is Jezus, de koning der Joden.” En dan kruisigen ze hem tussen twee criminelen in. Voor de soldaten was dit waarschijnlijk het grootste lachertje van hun leven. Het was niet alleen dit mannetje, Jezus, dat zij uitlachten, maar ook zijn hele volk—de walgelijke Joden.

Dan komt de grote verrassing in dit hele verhaal. Je zou verwachten dat als de soldaten zo de Joden bespotten en minachten door middel van Jezus, dat er enige sympathie opgewekt zou worden voor Hem onder de Joden. Al was Jezus niet gewenst, toch was Hij wél een Jood. En hier werd een Jood door Joodse vijanden uitgelachen en publiek ten toon gesteld als spotprent voor iedereen. Wat was de reactie van de Joden? Voorbijgangers—Joodse voorbijgangers trouwens—kozen partij voor de anti-joodse soldaten! Zelfs de Joden deden mee met de soldaten in de bespottung van Jezus. Dit terwijl de soldaten eigenlijk hun spot net zo goed tegen het hele Joodse volk bedoelden! Iedereen keerde zich tegen Jezus. “Red uzelf, als u Gods Zoon bent!”

Mattheus onderstreept dit door te melden wat de overpriesters, schriftgeleerden en oudsten zeiden. Het is hoogst onwaarschijnlijk dat deze mensen bij de kruisiging aanwezig waren. En Mattheus zegt dit ook niet. Opmerkelijk is het feit dat de woorden die zij spreken niet aan Jezus geadresseerd zijn. Zij spotten onder elkaar. Dit bevestigt de idee dat zij nog steeds in de stad waren. Desondanks gingen ook de Joodse leiders over Jezus spotten—zelfs met een smakeloze verwijzing naar Ps. 22: “Hij heeft zijn vertrouwen op God gesteld; laat die Hem nu verlossen.” Ten slotte meldt Mattheus het feit dat de beide criminelen aan zijn linker en rechterkant hem ook gingen beschimpen. Hij meldt niet het feit dat later een van de rovers toch medelijden met Jezus kreeg en tot het geloof kwam. Het doel van Mattheus is te laten zien hoe algemeen de spot met Jezus bedreven werd. De climax wordt pas bereikt als om 12:00 ‘s middags de lucht dicht trekt en het 3 uur lang donker wordt. Zelfs God in de hemel verbergt zijn aangezicht voor Jezus. Dat het donker juist dit betekende is mede af te leiden uit Jezus’ reactie aan het einde van die drie uren. Met de woorden van Ps. 22:1 aan zijn lippen riep Hij in het Aramees uit: “Mijn God, mijn God, waarom hebt *Gij* Mij verlaten?” Zelfs op dit moment, als Jezus het dieptepunt van zijn lijden onderging werd de spot met Hem bedreven. De bijstanders, die allemaal Aramees goed begrepen, *doen* alsof Hij naar de profeet Eli roept. Dat Jezus’ woorden echt mis begrepen werden is niet voor de hand liggend. Het verschil in klank is duidelijk genoeg al is er wel een bepaalde verwantschap. Het verschil in klank tussen “Eloi” en “Eli” is gelijk genoeg om de spot ermee te bedrijven. “Hij roept naar Eli!” Iedereen wist dat volgens de profetie Eli eerst moest komen vóór dat de Messias er kon zijn. “Misschien komt Eli Hem helpen.” De laatste spottende daad van de aanwezigen is de drank van azijn die Hem toegediend wordt.

Hij hing alleen. Volledig alleen. Geen mens op aarde betoonde Hem medelijden, zelfs God in de hemel was verdwenen. Al hadden velen met Hem gespot en gezegd, “Als Hij Gods zoon is zal God Hem toch redden!”—liet God de Vader zelfs zien dat Jezus juist dit *niet* moest verwachten. Jezus moet lijden, van mens en God verlaten, om de zonden van de mens te betalen—om mijn zonden, om uw zonden werd Hij gekruisigd. Niemand had Hem erom vraagt. Niemand gaf een teken van dank of waardering. Iedereen ging de spot bedrijven. Op het laatste moment weet Jezus dat het uiteindelijk afgelopen is. Met een laatste uitroep geeft Hij de Geest. Het is volbracht.

2) In Zijn sterven door God opgenomen. En dat is het moment waarin God de Vader met geweld ingreep om Zijn Zoon op te nemen. De Geest van Jezus ging triomfantelijk naar Zijn Vader toe. Uit 1 Petrus weten wij dat Jezus in de Geest, op weg naar de hemel, zelfs bij boze engelen, die al van ouds gevangen genomen waren, zijn grote triomf heeft afgekondigd. De Satan is overwonnen. De zonden van de mens, Gods beeld, zijn betaald. En God laat dat nu ook op aarde merken. Een grote aardbeving kwam op het land. En rotsen waren opengespleten en de tempelgordijn werd in tweeën gescheurd. Dat allemaal juist op het moment dat Jezus stierf. God greep uiteindelijk in. Van uitlachen en spotten is er nu geen sprake. De soldaten rond het kruis werden zeer bevreesd. Wat hebben zij nu gedaan? Door het sterven van deze persoon gaat de aarde onmiddellijk beven. “Waarlijk,” moeten zij constateren, “dit was een Zoon Gods.”

Als laatste teken van wat de dood van Christus betekent liet God de Vader een aantal begraven gelovigen opstaan. Deze mensen kwamen weer tot leven, verlieten hun graven, en pas na de opstanding van Christus zelf, gingen ze zich vertonen aan bepaalde mensen in Jeruzalem. Jezus' dood betekent leven voor de gelovigen! Dat was de boodschap.

Deze opstanding van een aantal heiligen is enigszins verrassend. Wie waren deze mensen? Als zij al op vrijdag waren opgestaan, wat deden ze dan tot Zondag wanneer zij zich in Jeruzalem vertoonden? Wat was dit voor een opstanding?

Broeders en zusters, er zijn enkele aspecten die ons hier kunnen doen denken aan een opstanding van bepaalde mensen met een verheerlijkt lichaam. Deze mensen waren al een tijd gestorven. Hun zielen waren al naar de hemel gegaan. Wij moeten niet denken dat hun zielen vanuit de hemel waren gehaald om weer in hun oude zondige lichamen een tijdlang geplaatst te worden totdat ze weer stierven. Als wij uitgaan van een opstanding in verheerlijkte, d.w.z., vernieuwde lichamen, dan hadden zij geen behoefte meer aan voedsel of drank. Zij konden wachten tot Jezus' opstanding voor dat zij de stad ingingen. Als zij zich dan aan anderen lieten verschijnen gebruikt Mattheus een woord dat letterlijk spreekt van “zichtbaar worden.” Zoals wij van de Here Jezus weten, met een verheerlijkt lichaam hoeft men niet altijd zichtbaar te zijn. Maar deze heiligen gingen Jeruzalem binnen en werden zichtbaar aan velen—hier moeten wij waarschijnlijk denken aan bekenden, wat zou betekenen dat de mensen die opgewekt werden niet al te lang geleden gestorven waren. Deze gelovigen hebben het effect van Jezus' dood aan andere gelovigen in de stad bevestigd. Door Jezus' dood, is de dood voor alle heiligen, voor alle gelovigen overwonnen.

Wat is er met deze mensen gebeurd? Na hun verschijning in Jeruzalem zijn ze verdwenen. Dat is eigenlijk nog een reden waarom het niet aannemelijk is dat zij hun oude zondige lichamen terugkregen. Anders waren zij op aarde gebleven. Wij moeten aannemen dat zij, nadat zij zich zichtbaar aan andere gelovigen gemaakt hadden, terug naar de hemel zijn gegaan—*met* hun nieuwe verheerlijkte lichamen. Als dat zo is, dan zijn er, samen met Jezus, al enkelen die nu in de hemel zijn, niet alleen met hun ziel, maar ook met een lichaam. Zij mochten vooruit opstaan als teken en bewijs voor ons, dat door de dood van Christus wij ook een heerlijke opstanding mogen verwachten, als wij ons geloof in Christus plaatsen, als wij nederig voor Hem knielen en zijn vernederende dood voor ons aanvaarden.

Met Jezus werd er destijds vreselijk gespot en om Hem gelachen. Zijn persoon dwong tot een keus. Bent u vóór mij of tegen mij. Die keus bestaat nog steeds voor een ieder in ons land. Nog steeds wil men liever de spot bedrijven met de naam van Jezus. Denk aan het thema van de boekenweek. Hoeveel spottende en anti-christelijke boeken zijn daar ten toon gesteld? Denk aan de spottende film posters die de afgelopen weken in Nederland gehangen hebben en waarover er regelmatig in de krant te lezen was. Doen wij mee in deze bespotting? In het vloeken van zijn naam? Ik hoop van niet. Maar staan wij bij als anderen dit wel doen? Tijdens zijn kruisiging liet iedereen Jezus in de steek. Zelfs de apostel Petrus heeft Jezus naam verloochend. Wij weten veel beter wat zijn kruisiging betekent heeft. Ons leven. Laten wij de huidige spot tegen Jezus niet stilzwijgend accepteren. Door het geloof weten wij dat Hij nu hemel en aarde regeert als almachtige en ontzagwekkende koning. Eens zal Hij terugkomen. Het beven van de aarde zal dan veel groter zijn dan bij zijn dood. De hele

aarde wordt dan gezuiverd door vuur. Op de jongste dag zal ieder een verantwoording moeten afleggen voor wat hij of zij gedaan, gezegd, en gedacht heeft. Hoe zal het dan met ons staan?

Als wij *nu* de betekenis van Christus' lijden en sterven voor ons leven aanvaarden, vergeving voor onze zonden van de Here smeken om Zijn bloed, en met ontzag voor de herrezen Christus als Zijn dienaars in deze wereld leven—dan mogen wij met moed en blijdschap naar de toekomst kijken. Voor de spotters en verlaters van Jezus in deze wereld wacht alleen het verterende vuur van Gods toorn. Laten wij Hem nu in geloof vrezen, voor dat iedereen daartoe gedwongen wordt als Hij in al zijn majesteit terugkomt.

God zij geprezen. Amen.